

Ekorekreasyon ve Rafting Turizmi

Mehmet Bilgin Karademir¹

Özet

Ekorekreasyon, doğa tabanlı etkinliklerin insanların boş zamanlarında dinlenme, eğlenme ve doğayla etkileşim kurma amacıyla yapıldığı bir kavramdır. Bu etkinlikler doğal alanlarda gerçekleştirilir ve doğal kaynaklarda yararlanmayı hedefler. Rafting turizmi ise raft adı verilen şişme botlarla nehirlerde yapılan macera unsurunu yapısı içerisinde bulunan sportif etkinliktir. Ekorekreasyon ve rafting turizmi bir araya geldiğinde, doğayla uyumlu bir şekilde spor yapma ve doğal alanları koruma fikri ön plana çıkmaktadır. Bu turizm türü, doğa severlerin doğal güzellikleri keşfetmelerine, doğal su kaynaklarını kullanarak heyecanlı bir etkinlik yapmalarına ve aynı zamanda doğal alanların korunmasına katkıda bulunmalarına olanak tanımaktadır. Bu turizm türü, ziyaret edilen bölgelerin ekonomik açıdan kalkınmalarına da katkı sağlamaktadır. Tüm bunların yanında Ekorekreasyon ve rafting turizminin sürdürülebilirlik ilkesine uygun olarak yönetilmesi gerekmektedir. Ekorekreasyon ve rafting turizmi, doğayla etkileşim kurmayı ve heyecanlı deneyimler yaşamayı hedefleyen doğa ile iç içe olmayı seven insanlar için oldukça iyi bir seçenek olduğu düşünülmektedir. Rafting turizmi, doğal alanların korunması, ekonomik kalkınma ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak yönetildiğinde etkinliğe katılım sağlayan bireylere unutulmaz bir deneyim sağlamanın yanında doğal çevrenin de korunmasına katkı sağlamaktadır.

1. Rekreasyon

Rekreasyon, bireyi yaşama bağlayan hem eğlendirici hem de dinlendirici etkinlikleri içermektedir (Bekdemir, 2011). Taş (2023)'a göre rekreasyon hayatın sıradanlığını değiştirirken bireylere, yenilenme ve ferahlık sağlamanın yanında fiziksel, sosyal ve ruhsal dengenin sağlanmasına olanak tanımaktadır.

---

1 Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Turizm Meslek Yüksekokulu, mehmet.karademir@alanya.edu.tr, 0000 0003 0239 1204

Dever (2010)'e göre rekreasyon; bir bakımdan, kişilerin serbest zamanlarını nasıl değerlendirebileceğini yönelik açıklama açıklanmalar yapmaktadır.

Genel anlamda rekreasyon; bireylerin zorunlu ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra gerek bedensel gerekse de zihinsel olarak yenilenebilmek için, fizyolojik açıdan ihtiyaçlara bağlı olarak yapılması gereken etkinliklerin dışında kalan tüm faaliyetleri içermektedir (Karaküçük, 1997). Durukan, Can ve Gök (2007)'e göre; Rekreasyon kavramı serbest zamanın artmasıyla doğru orantılı bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Aracı ve Aracı (2014)'ya göre rekreasyonel faaliyetler bireylerin serbest zamanlarında gerçekleştirilmekte olup, bireysel ya da grup halinde, gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan etkinlikleri içermektedir. Altuntaş (2023)'a göre bireyler tarafından gerçekleştirilen bu etkinlikler, kişiyi günlük yaşamın stresinden uzaklaştırarak mental ve fiziksel açıdan rahatlama sağlamaktadır.

1.2. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Bireylerin serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirebilmeleri için rekreasyonel faaliyetlere katılmaları gerekmektedir. McLean, Hurd ve Rogers (2015)'a göre bireylerin yaşı, cinsiyeti, coğrafi açıdan bulunduğu konum gibi unsurlar temelde rekreasyonel etkinliklere katılımlarında belirleyici bir unsur olarak görülmektedir. Can, Durukan, Ökmen, Dalaman ve Yorulmaz (2012)'a göre; Bireylerin serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları bireyden bireye toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Ancak genel anlamda; bireyler tarafından gerçekleştirilen bu etkinlikler kişinin depresyon ve stres seviyesine olumlu yönde etki etmektedir. Street, James ve Cutt (2007)'a göre rekreasyonel etkinlikler kişilerin kaygı, depresyon ve stres düzeylerini düşürmektedir.

Alan yazın incelendiğinde rekreasyonel etkinliklere duyulan ihtiyacın nedenleri bireysel ve toplumsal olmak üzere iki ana grupta incelendiği görülmüştür. Köycü-Öpözlü (2006)'ye göre rekreasyonel faaliyetlere duyulan bireysel ve toplumsal nedenler şekil 1 ve şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Rekreatyonel Etkinliklere Duyulan İhtiyacın Bireysel Nedenleri (Köycü-Öpözlü 2006).

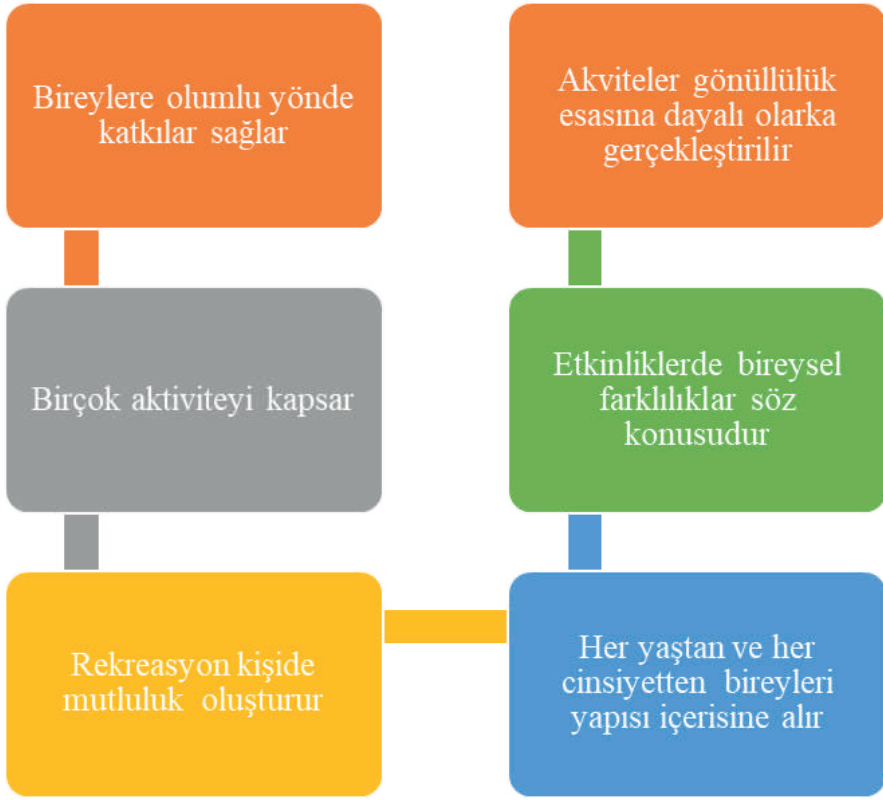
Şekil 2. Rekreatyonel Etkinliklere Duyulan İhtiyacın Toplumsal Nedenleri (Köycü-Öpözlü 2006).

1.3. Rekreatyonun Sınıflandırılması

Karaküçük (1995)'e göre bireylerin rekreatyonel faaliyetlere katılım sağlamalarına neden olan birçok istek ve zevkler bulunmaktadır. Bilindiği üzere rekreatyonel faaliyetlerin sınıflandırılmasında birçok faktör etkilidir. Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç (2003)'na göre rekreatyonel faaliyetlerin sınıflandırılmasında rol oynayan birçok faktörün temel nedeni olarak; rekreatyonun çok yönlü olmasında kaynaklandığı ifade edilmiştir. Karaküçük, Kaya ve Akgül (2017) ile Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç (2009)'ne göre rekreatyonel aktivitelerin özelliklerinden şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Rekreatyonel Faaliyetlerin Özelliklerinden Bazıları

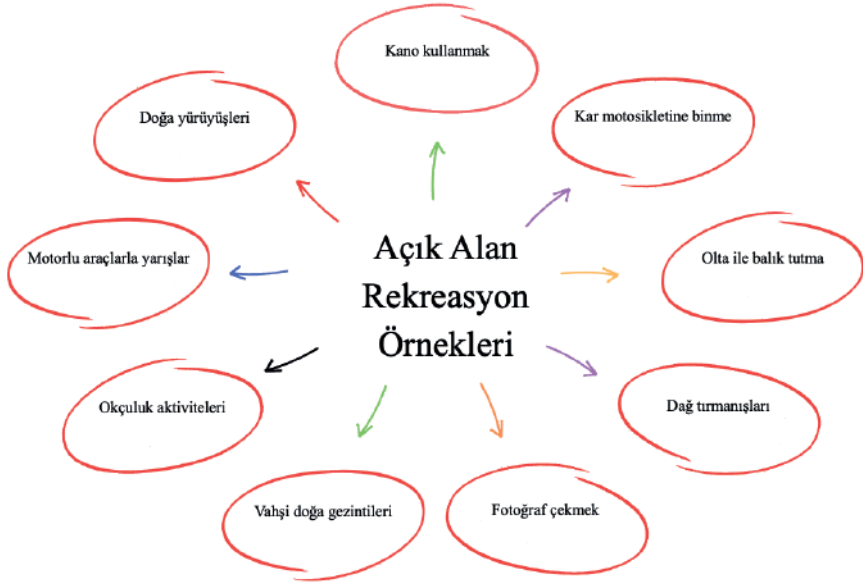
Rekreasyonun sınıflandırılması ile ilgili alan yazın incelendiğinde bu kavramın Karaküçük (2014)'e göre amaçlarına ve çeşitlerine göre sınıflandırıldığı görülmüştür. Ancak *mevcut bölüm ekorekreasyon rekreasyon kapsamında rafting turizminin incelenmesi olduğundan için bu bölümde, amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması grubunun içerisinde yer rekreasyonda kullanılan mekâna göre ve Fonksiyonel açıdan rekreasyonun sınıflandırılmasında yer alan ticari rekreasyona* değinilmiştir.

1.4. Mekansal Açıda Rekreatyon Çeşitleri

Açık Alan Rekreatyonu: Bulut (2021)'a göre bu kavram kentlerin içerisinde yer alan mimari yapılar ve ulaşım alanları dışında kalan, boş alanları ifade etmektedir. Clawson ve Knetsch (1996)'e göre açık hava bireyler tarafından gerçekleştirilen rekreatyonel aktivitelere açık alan rekreasyonu adı verilmektedir. Gül ve Küçük (2001)'e göre açık alanlarda gerçekleştirilen rekreatyonel faaliyetlerin; kent içerisinde yapılanmanın

olmadığı ve rekreasyonel etkinliğin gerçekleştirilmesi için uygun alanların olması gerekmektedir. Williams (1995)'a göre bireyler tarafından yapılan aktivitenin açık alan rekreasyonu kapsamında değerlendirilebilmesi için, kişilerin ev ya da iş yerlerden o anda ayrılmaları gerekmektedir. Arğan ve diğerleri (2013)'ne göre açık alanlarla bireyler tarafından gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlikler; eğlence amacıyla yapılan etkinlikleri, su ile ilgili yapılan etkinlikleri ve mevcut alanlarda yapılan gezileri kapsamaktadır. Hazar (2014)'a göre açık alanlarda gerçekleştirilebilecek rekreasyonel faaliyetlerine örnek olarak izcilik, doğa inceleme ve doğa koruma etkinlikleri, kayak, tırmanışı göstermiştir. Weber (2001)'e göre, bireyler tarafından macera amaçlı yapılan rekreasyonel etkinlikler temelinde açık alanları barındırmasından kaynaklı olarak; bireyin doğa ile bir bütün olmasını içermektedir. Bu kapsamda Weber (2001) tarafından ifade edilen görüşe göre; macera amaçlı gerçekleştirilen rekreasyonel etkinliklerin açık alan rekreasyonuna entegre edildiği söylenebilir. Arğan (2013)'ne göre açık alanlarda gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Açık Alanlar Gerçekleştirebilecek Olan Rekreatif Etkinlikler

Yaylı (2014)'ya göre bireyler tarafından gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler; faaliyetler kaynak merkezli açık alan rekreasyonu ve kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonu ve aracı merkezli açık alan rekreasyonu olmak üzere üç ana grupta incelenmektedir.

Kaynak merkezli açık alan rekreasyonu; Bireylerin doğa içerisinde ve doğal alanlarda gerçekleştirmiş oldukları rekreasyonel faaliyetleri yapısı içerisinde barındırmaktadır. Kaynak merkezli açık alan rekreasyonu, tamamen doğa içerisinde, doğal oluşumlar, doğal kaynaklar ve güzelliklerin bireylerce kullanımı ile gerçekleştirilmesidir (Eryılmaz ve Unur, 2019). Kaynak merkezli açık alan rekreasyonuna örnek olarak; kamp yapmak, izcilik, dağcılık ve avcılık gibi aktiviteler örnek olarak verilebilir.

Kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonu; İnsan eliyle oluşturulan alanlar kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonunu yapısı içerisinde barındırmaktadır. Eryılmaz ve Unur (2019)'a göre; Kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonu, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve benzeri gibi insan eliyle şekillendirilen alanları kapsamakta ve dolayısıyla parklarda, eğlence alanlarında, hayvanat bahçelerinde, yüzme havuzlarında ve piknik alanlarında gerçekleştirilen etkinlikleri kapsamaktadır. Kullanıcı merkezli rekreasyona örnek olarak; açık hava konserleri ve tematik parklar örnek olarak gösterilebilir.

Aracı merkezli açık alan rekreasyonu; Kaynak merkezli ve kullanıcı merkezli açık alan rekreasyon etkinliklerinin ortak bileşkesidir. Millî parklar, tabiat koruma alanları gibi doğal alanlarda yapılan su kayağı, bisiklete binme, rafting gibi rekreatif aktiviteler örnek olarak verilebilir.

1.5. Ticari Rekreasyon

Bireylerin belirli bir ücret karşılığında katılım sağladıkları rekreasyonel aktiviteler Hazar (2003)'a göre ticari rekreasyon adı verilmektedir. Şimşek (2008)'e göre ticari rekreasyon bireylerin serbest zamanlarında gerçekleştirmiş oldukları aktivitelerin ticari açıdan dönüşümünü içermektedir. Bulut (2021)'a göre bireylerin rekreasyonel açıdan ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, birtakım kurum ve kuruluşlar tarafından kâr amacı gözetilerek sunulan hizmetler ticari rekreasyonun içerisinde yer almaktadır. Keskin ve Bayram (2018)'a göre dünya genelinde rekreasyonel aktiviteler ile ilgili bireylerin bilinç düzeylerine göre artış göstermiş ve böylelikle rekreasyonel pazarda büyümeye başlamıştır. Farkındalık ile ilgili olarak bireylerin üzerinde meydana gelen bu durum rekreasyonel açıdan etkinliklerinde çeşitlenmelerine başlamıştır.

Şimşek (2018)'e göre ticari rekreasyonun içerisinde yer alan hizmetler kamusal ve ticari olmak üzere iki ana grupta incelenmektedir. Kamusal rekreasyon isminden de anlaşıldığı gibi toplum içerisinde yer alan bireyler için yapılan etkinlikleri barındırmaktayken, ticari rekreasyon ise rekreasyon pazarına ve piyasasına odaklanmaktadır (Crossley, 2001). Mobley (2006)'e

göre toplum içerisinde yaşayan bireylere yönelik gerçekleştirilen aktivitelerde tesisler giriş ya da katılım ücreti alınmamaktadır. Ün (2023)'e göre; ticari açıdan gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler özellikle ülke ekonomisine ciddi ölçüde katkılar sunmaktadır. Karaküçük ve Akgül (2016)'e göre konserler, kanyon geçişleri, yamaç paraşütü, dalış, golf gibi etkinlikler özel sektör kuruluşları tarafından ticari amaçlarla düzenlenmektedir.

Şimşek (2012) yapısında ticari amacı barındıran ve rekreasyonel açıdan düzenlenen etkinlikleri 9 gruba ayırmıştır. Bu etkinlikler şu şekilde sıralanmaktadır.

1. Turizm rekreasyonu kapsamında gerçekleştirilen organizasyonlar
2. doğa ve ekstrem sporlar kapsamından gerçekleştirilen ve macera unsurunu yapısı içerisinde barındıran organizasyonlar
3. Yurt içi ve yurt dışında düzenlenen konser, festival gibi organizasyonlar
4. Eğitim ve sosyal içerikli belediyelerde ve okullarda düzenlenen organizasyonlar
5. Dans, yoga, pilates gibi etkinliklerin özel spor merkezleri tarafından gerçekleştirilmesini içeren organizasyonlar
6. Özel gereksinimli olan bireyler için terapötik rekreasyon kapsamında düzenlenen organizasyonlar
7. Alışveriş merkezlerindeki reklam ve tüketici amaçlı gerçekleştirilen rekreasyonel alışveriş uygulamaları
8. Eğlence ve animasyon organizasyonları
9. Grup dinamiği ya da iş verimliliğinin artırılması için düzenlenen rekreasyonel endüstri organizasyonları

1.6. Ekorekreasyon Kavramı

Tükel ve diğerleri (2022)'ne göre, günümüzde nüfus artışı, çarpık kentleşme gibi nedenlere bağlı olarak insanların rekreasyonel etkinliklere olan ihtiyacı daha da artmıştır. Koçak ve Balcı (2010)'ya göre son dönemlerde bireyler rekreasyonel açıdan ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğa temelli olan aktivitelere yönelmeye başlamışlardır. Ekorekreasyon kavramını ilk kez literatüre Karaküçük ve Akgül (2016) tarafından kazandırılmıştır. Bu kavram Vaizoğlu (2021)'na göre rekreatif etkinliklerin, ekosistem içerisinde birtakım önlemlerin alınarak gerçekleştirilmesini içermektedir. Mansuroğlu (2002)'na göre çevre ile etkileşim içerisinde olan rekreasyon, bireylerin davranışları üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir. Ayyıldız- Durhan (2018)'na göre,

ekorekreasyonel faaliyetler, kent dışında ve kent içerisinde gerçekleştirilen çevre dostu aktiviteleri içermektedir. Koçak ve Balcı (2010)'ya göre bireylerin doğa içerisinde gerçekleştirmiş oldukları aktiviteler “doğa sporlar, macera sporları, macera rekreasyon” olmak üzere içerisinde buldukları ortama ve risk faktörlerine göre farklı isimlerle kategorilere ayrılmıştır. Sarı ve Şenel (2018)'e göre ekorekreasyon, organize edilen veya edilmemiş olan, doğayı baz alan ve doğa tabanlı olarak rekreasyonel etkinlikleri yapısı içerisinde barındırmaktadır. Davidson ve Strebbiss (2011)'e göre, sörf, rafting, yelken dalış gibi doğa içerisinde gerçekleştirilebilecek olan su aktiviteleridir. Bell, Tyrväinen, Sievänen, Pröbstl ve Simpson (2007)'a göre rekreasyonel amaçlı olarak bireyler tarafından doğada gerçekleştirilen bu etkinlikler olumsuz duyguları azaltırken olumlu duyguları ön plana çıkartmaktadır.

1.7. Rafting

Rafting su sporları dalında uluslararası alanda ve ülkemizde önemli derece ilgi gören bir spor dalıdır (Özkul, 2020). Yapar, Yalçın ve Akıncı (2022)'ya göre eski zamanlarda beri insanlar suyun üzerinde durabilmek için birtakım araçlar geliştirmişlerdir. İkinci dünya savaşı sırasında Amerikalı askerlerin kauçuktan olan şişme botları çıkartma yapmak amaçlı kullandıkları savaş sonrasında ise rekreasyonel amaçlı kullanmaya başlamaları rafting adına bir başlangıç olmuştur (Tamer, 2023). Zamanla rekreatif ve sportif faaliyet haline gelen rafting sporu Sprit, Slalom ve nehir inişi olarak üç disiplinden oluşur (Lekesiz, 2021). Tamer (2023)'e göre çeşitli doğal engeller barındıran akarsu yatağı içinden geçerken bu engellerin aşılması gerekmektedir. Bir başka ifade ile rafting, belirlenen mesafeler doğrultusunda eğimin yüksek ve su hacminin belirli bir seviye geldiği nehir, dere ve akarsuların botlarla belirli standartlar ölçüsünde geçilmesidir (Taşkın, 2019). Uğurlu (2005)'ya göre rafting kano gibi akarsu sporları Türkiye'nin akarsu turizmi için oldukça önemlidir.

Resim 1. Rafting Örneği

(Kaynak: Turkish Airlines- Blog)

1.8. Rafting Turizmi

Demiray (2022)'a göre macera turizminin bir bileşeni olan rafting; doğal unsurlarla etkileşim yoluyla bireylerin meydan okuma, gerilim, rekreasyon ve başarı arzusu unsurlarını vurgulayan fiziksel özelliklere yapısı içerisinde bulunduran bir aktivite olarak tanımlanmaktadır. Rafting temelinde eğlenciyi barındırmaktadır. Uygun akarsularda yapılan bu aktivitede Jamal, Aminudin ve Kausar (2019)'ne göre 1 ile 6 aralığında zorluk dereceleri yer almaktadır.

Arnould ve Price (1993)'e göre ise rafting yapısında zorluklar olduğu gibi birtakım riskleri bulunmaktadır. Ödemiş, Yalçın ve Pınar (2022)'a göre dalga ve sörfü yapan bireylerin koordinasyonları ve kas aktivitelerini kullanmaları gerekmektedir. Ödemiş, Yalçın ve Pınar (2022) tarafından ifade edilen düşünce her ne kadar sörf ile ilgili olsa da rafting yapan bireylerin de gerek kas gerekse de koordinasyonlarını etkili bir şekilde kullanmaları gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada rafting yapan bireylerin doğa üzerinde meydana gelen her türlü zorluğa dayanması beklenmektedir.

Raftingin zor olmasından temel sebebin Nehir'in akıntı hızı ve kayaların varlığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Turgut (2012)'a göre rafting; şişme bota raft adının verilmesinden dolayı ortaya çıkan bir kavramdır. Rafting ülkemizde; Antalya Manavgat çayı, Dalaman çayının bir kısmı, Altıparmak çayı, Artvin Çoruh nehri, Rize Fırtına deresi, Mersin Dragon Çayı gibi bölgelerde yapılmaktadır. Demiray (2022)'a göre Türkiye'de rafting; 1996 yılında ilk defa Artvin-Çoruh yapılmıştır. Keleş, Gül, Tuğluer ve Uzun (2014)'na göre Türkiye'de yıllık ortalama 600 bin kişi raftinge katılım sağlamaktadır. Keleş, Gül, Tuğluer ve Uzun (2014)'a göre gerek rekreasyonda gerekse de turizmde oldukça önemli yer tutan Antalya ili Köprülüçayın'da rafting yapmaya çoğunlukla günü birlik yabancı turistler gelmektedirler.

Koç (2019)'a göre Antalya-Köprülü Kanyon özelinde, rafting'in spor turizmi açısından gelişmesi için, birtakım reklamlar yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Duman, Şahin, Uluç ve Bulut (2021)'a göre, turizmde meydana gelen her biri gelişme temelde kişi başına düşen milli gelirin artmasına olanak tanımaktadır. Bunun yanında Bulut, Duman, Şahin ve Uluç (2021)'a göre; turizm ülkelerin gerek ekonomik gerek toplumsal gerekse de kültürel açıdan yaşamlarına da olumlu yönde etki etmektedir.

Resim 2. Artvin Çoruh Nehiri Rafting Örneği

(Kaynak: Kültür ve Yaşam).

Sonuç

Bilindiği üzere rekreasyon; bireylerin serbest zamanlarında katılım sağlamış oldukları aktiviteleri yapısı içerisine almaktadır. Bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılım sağlamalarında istekler ve ihtiyaçlar ön plana çıkmaktadır. Bu noktada bireyin açık ya da kapalı alanlarda rekreasyonel etkinliklere katılım sağlaması da farklılaşabilmektedir. Açık alan rekreasyonu; kent dışında herhangi bir yapılanmanın olmadığı bölgede gerçekleştirilen rekreasyonel aktiviteleri içermektedir. Açık alanlarda gerçekleştirilen bu etkinlikler çoğunlukla doğada yapılmaktadır. Böylelikle açık alanlarda gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlikler bireyin doğayla iç içe olmasına olanak tanımaktadır. Günümüzde nüfus artışı, çarpık kentleşme gibi nedenlere bağlı olarak insanların rekreasyonel etkinliklere olan ihtiyacı artmaya başlamıştır.

Özellikle son dönemlerde insanlar rekreasyonel açıdan ihtiyaçlarını karşılayamayabilmek için doğa temelli rekreasyonel aktivitelere yönelmişlerdir. Alanyazında yeni bir kavram olarak görülen ekorekreasyon kavramı da tıpkı alan rekreasyonda olduğu gibi bireyin doğa içerisinde rekreasyonel aktivite yapmasını içermektedir. Doğa yürüyüşü rafting gibi aktiviteleri yapısı içerisinde barındıran ekorekreasyon, doğal unsurların yapısına zarar gelmeyecek şekilde yapılan rekreasyonel etkinlikleri içermektedir. Akarsu turizmi içerisinde yer alan rafting, eğlenceli olduğu kadar da zor

bir etkinliktir. Türkiye’de rafting ilk olarak 1996 yılında Artvin-Çoruh’ta yapılmıştır. Günümüzde oldukça popüler olan rafting hem spor branşı hem de rekreasyonel etkinlik olarak yapılmaktadır.

Türkiye’de rekreasyonel amaçlı gerçekleştirilen raftingin yapılabilmesi; birtakım özel kurum ve kuruluşlar sayesinde olmaktadır. Bu noktada ise ticari rekreasyon algısı ortaya çıkmaktadır. Ticari rekreasyon özel kurum kuruluşların maddi unsurları ön plana tutarak insanların rekreasyonel aktivitelerini yapmalarına olanak tanımaktadır. Özetle ticari rekreasyonda kâr amacı ön plandadır. Ülkemizin akarsu turizmi potansiyeli oldukça büyüktür. Bu akarsularda özellikle rafting; Mersin, Antalya, Dalman gibi birçok yerde yapılabilmektedir.

Kaynakça

- Alp, H. (2022). Özel Gereksinimli Bireylerde Terapötik Rekreasyon. Rekreasyon ve Disipliner Yaklaşımlar
- Altuntaş, S. B. (2023). *Halk Eğitim Kursiyerlerinin Rekreasyon Farkındalık, Serbest Zaman Doyum ve Mental İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Kocaeli.
- Aracı, H. ve Aracı, Ş. (2014). *Spor Bilimleri Öğretimi*. Ankara: Eylül Basımevi, Ankara.
- Argan, M., Yüncü, D., Coşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, Ç. H., Yüncü, H. R. ve Şimşek, K. Y. (2013). *Rekreasyon yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Arnould, E. J. ve Price, L. L. (1993). River Magic: Hedonic consumption and the extended service encounter. *Journal of Consumer Research*, 20 (1), 24-45.
- Bekdemir, A. (2011). *Kütahya Merkez Emniyet Teşkilatında Görevli Polislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Bulut, Ç., Duman, S., Şahin, H. M., Duman, G. ve Uluç, E. A. (2021). Spor turizmde inovasyonel yaklaşımlar: *E-spor: Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 396-412.
- Bulut, Z. (2021). *Rekreasyon Faaliyetlerinin Tercihinde İçsel ve Dışsal Seyahat Motivasyon Faktörlerinin Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Can, S., Durukan, E., Ökmen, A. Ş., Dalaman, O. ve Yorulmaz, A. (2012). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14 (1): 132-137
- Clawson, M. ve Knetsch, J. (1996). The Economics of. *Outdoor Recreation, Johns*, 443.
- Crossley, J. (2001). Recreation programming at resorts: why? *Visions in Leisure and Business*, 19(4): 2.
- Demiray, H. (2022). *Macera Turizmi Katılımcılarının Motivasyon ve Memnuniyetleri: Rafting Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Karabük.
- Dever, A. (2010). *Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum*. İstanbul: Başlık Yayınları.

- Duman, S., Şahin, H. M., Uluç, E. A. ve Bulut, Ç. (2021). Spor turizminin Türkiye açısından ekonomik boyutu. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 367-383.
- Durukan, E., Can, E. Ve Gök, S. (2007). Bir Rekreasyon Faaliyeti Olarak-Üniversitelerarası Müsabakalara Katılan Sporcu Öğrencilerin Liderlik Davranışlarının (Anlayış Gösterme Boyutunda) Karşılaştırılması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1), 23-30.
- Eryılmaz, G. ve Unur, K. (2019). Açık alan rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin pozitif ve negatif duygu durumlarının karşılaştırılması. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 3(4), 562-578.
- Gül, A. ve Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *Türkiye Ormanlık Dergisi*, 2(1), 27-48.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi örnek animasyon uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık. Ankara.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve animasyon*. 2. Baskı, Ankara: Detay yayıncılık.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay.
- Jamal, S. A., Aminudin, N. ve Kausar, D. R. (2019). Family adventure tourism motives and decision-making: A case of whitewater rafting. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, (15), 10-15.
- Karaküçük, S. (1995). *Rekreasyon, Boş Zaman Değerlendirme*. Ankara: Seren Matbaacılık.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon*. Ankara: Seren Ofset.
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme*.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreasyon rekreasyon ve çevre*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Karaküçük, S., Kaya, S. ve Akgül, B. M. (2017). *Rekreasyon bilimi 2*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Keleş, E., Gül, A., Tuğluer, M. ve Uzun, Ö. F. (2014). Antalya-Köprüçay Rafting Merkezinin Turizm ve Rekreasyonel Yönden Mevcut Durum Analizi, II. *Utuslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu*, 809-819.
- Keskin, U. ve Bayram, A. (2018). Rekreatif aktivitelerin tüketim ürünleri sınıflandırması bağlamında değerlendirilmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 1-13.
- Koç, D. (2019). *Rafting Turizminin Bölgesel Ekonomiye Etkileri: Antalya Köprülü Kanyon Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Köycü-Öpözlü, A. (2006). *Çağımızda değişen sağlık bilincinin sportif rekreasyona katılım düzeyine etkisinin araştırılması (Kütahya Örneği)*. Yayımlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Lekesiz, G. (2021). *Ekstrem Spor Yapan Bireylerde Cesaret Algısı ve Zihinsel Dayanıklılığın Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.
- McLean, D. D. ve Hurd, A. R. (2015). *Recreation and leisure in modern society*.
- Mobley, T. (2006). *Yerel yönetimlerin halkın rekreasyon ve park ihtiyaç ve hizmetlerini karşılamadaki rolü*. Eskişehir: Eskişehir Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı.
- Ödemiş, M., Yalçın, O. ve Pınar, Y. (2023). Elit Genç Rüzgâr Sörfçülerinin Fonksiyonel Hareket Yeterliliği ve Denge Performansı. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(1), 56-67.
- Özkul, G. (2020). *Spor ve girişimcilik arasındaki etkileşim: spor girişimciliği ve ekonomik yansımaları*. Nobel Akademik Yayıncılık. 1, 340-356.
- Street, G., James, R. ve Cutt, H. (2007). The relationship between organised physical recreation and mental health. *Health Promotion Journal of Australia*, 18(3), 236-239.
- Şimşek, K.Y. (2018). *Ticari rekreasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şimşek, Y. K. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Endüstrisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Tamer, G. (2023). *16 Haftalık Rafting Antrenmanlarının Raftingcilerde Reaksiyon Zamanı ve Bazı Biyomotorik Özellikler Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla.
- Taş, M. (2023). *Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumlarının Serbest Zaman Motivasyonu ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Trakya.
- Taşkın, S. (2019). *İlköğretim çağındaki çocuklarda 8 haftalık rekreatif etkinliklerin benlik saygısı üzerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Turgut, T. (2012). *Suya Dayalı Rekreasyon ve Antalya İlinde Suya Dayalı Rekreasyon Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Profillerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Turkish Airlines- Blog <https://blog.turkishairlines.com/tr/turkiye-rafting-merkezleri/> adresinden alınmıştır.
- Uğurlu, A. (2005). *Rekreasyonel amaçlı doğa sporlarının turizmde kullanılması antalya köprülü kanyon rafting uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

- Ün, A.E. (2023). *Ticari Rekreasyon İşletmesi Olarak Binicilik Spor Tesislerinin Sahip Olması Gereken Özelliklerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism: A review of research approaches. *Annals of tourism research*, 28(2), 360-377.
- Williams, S. (1995). *Outdoor recreation and the urban environment*. Routledge.
- Yapar, A., Yalçın, O. ve Akıncı, Y. (2022). Rüzgar Sörfü ve Yelken Sporcularının Algılandıkları Antrenör Davranışlarının İncelenmesi. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 88-94.
- Yaylı, A. (2014). *Rekreasyona giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.